

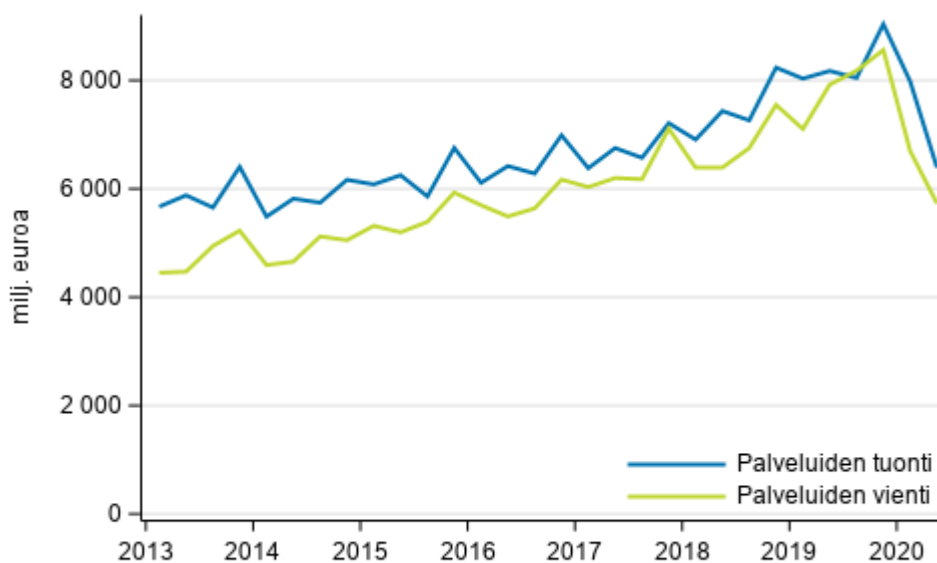
Tavaroiden ja palveluiden ulkomaankauppa

2020, 2. neljännes

Ulkomaankauppa supistui selvästi vuoden 2020 toisella neljänneksellä

Tavaroiden ja palveluiden yhteenlaskettu vienti laski 18 prosenttia vuoden 2020 toisella neljänneksellä suhteessa edeltävän vuoden vastaavaan neljännekseen. Ulkomaankauppa, eli vienti ja tuonti, laski sekä tavaroissa että palveluissa. Palveluita vietiin 28 prosenttia ja tuotiin 22 prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin. Ulkomaankaupan suhteellinen vähentyminen oli pienintä tavaroiden viennissä, jossa lasku oli 12 prosentin suuruinen. Tavaroiden tuonti laski vuorostaan 20 prosenttia. Tiedot käyvät ilmi Tilastokeskuksen tavaroiden ja palveluiden ulkomaankauppa -tilastosta, joka on osa [maksutasetta](#).

Kuvio 1. Palveluiden tuonti ja vienti neljännesvuosittain (Korjattu 10.3.2021)

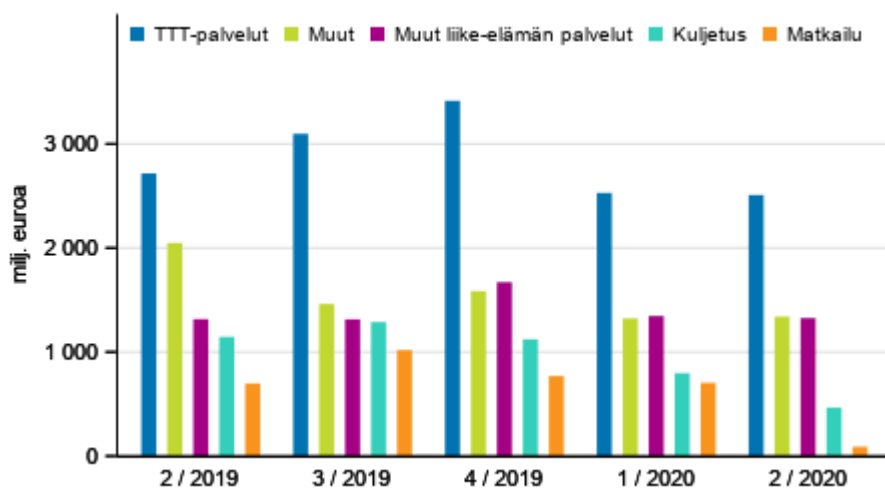
Palvelu- ja tavaravienti laskivat yhteensä hieman yli neljän miljardin euron verran verrattuna edellisvuoden toiseen neljännekseen. Vuoden 2019 toisella neljänneksellä Suomesta vietiin 15,8 miljardin euron verran tavaroita ja 7,9 miljardin euron verran palveluita, mutta vuoden 2020 vastaavalla neljänneksellä tavaraviennin arvo oli suuruudeltaan 13,8 miljardia euroa ja palveluvienti 5,7 miljardia euroa. Tavaravienti siis laski 12 prosenttia ja palveluvienti 28 prosenttia. Palveluviennin osalta etenkin matkailun ja kuljetuspalveluiden viennin kehitys oli heikkoa ja näiden kahden erän arvo laski yhteensä 1,3 miljardia euroa. Matkailun ja kuljetuksen viennin supistumisen suhde koko palveluviennin laskuun oli siis peräti 59 prosenttia.

Matkailun ja kuljetuspalveluiden vienti laski entisestään

Matkailu sekä Suomeen että Suomesta ulkomaille on pienentynyt selkeästi. Matkailu Suomeen, joka tilastoidaan matkailuvienniksi, oli vuoden 2020 toisella vuosineljänneksellä 87 prosenttia pienempää kuin vuotta aiemmin. Matkailu Suomesta ulkomaille, eli matkailutuonti, laski vuorostaan 93 prosenttia. Vuoden 2019 toisella neljänneksellä matkailuviennistä saatiin tuloa 0,7 miljardia euroa, kun taas matkailutuonti oli arvoltaan 1,3 miljardia euroa. Vuoden 2020 toisella neljänneksellä sekä matkailuvienti että -tuonti olivat arvoltaan hieman alle 0,1 miljardia. Myös vuoden 2020 ensimmäisen neljänneksen aikana tapahtuneen palveluviennin laskun takana oli matkailun ja kuljetuspalveluiden heikko kehitys ja sama trendi jatkui kuluneella neljänneksellä entistä vahvempana.

Kuljetuspalveluiden ulkomaankauppa riippuu sekä matkailun että tavaroiden ulkomaankaupan tilanteesta, joka ei ollut suotuista. Kuljetuspalveluiden viennin arvo oli vuoden 2019 toisella neljänneksellä 1,1 miljardia euroa, mutta kuluneella neljänneksellä se oli laskenut 0,5 miljardiin euroon. Kuljetusvienti siis vähentyi 59 prosenttia. Myös kuljetuspalveluiden tuonti väheni selkeästi edellisvuoteen verrattuna.

Kuvio 2. Palveluiden vienti palveluerittäin

Palveluvienti ei kasvanut merkittävästi missään erässä

Muissa palveluerissä viennin supistuminen oli suurinta henkisen omaisuuden käytöstä perityissä maksuissa. Niiden arvo vuoden 2019 toisella vuosineljänneksellä oli yhteensä 1,1 miljardia euroa ja tästä tasosta tultiin alaspäin noin puoli miljardia euroa. Vaikka erän arvo vähentyi jopa 43 prosenttia, sen taso ei kuitenkaan ole muuttunut yhtä paljon verrattuna vuoden 2019 muihin neljänneksiin. Merkittävää laskua oli myös televiestintä-, tietojenkäsittely- ja tietopalveluiden (TTT) viennissä, joka vähentyi 0,2 miljardin euron verran. TTT-vienti oli kuitenkin edelleen palveluviennin suurin erä 2,5 miljardin euron arvolla. Lisäksi tuotannollisten palveluiden viennin arvo laski 0,2 miljardia euroa vuodentakaiselta 0,5 miljardin euron tasoltaan, mikä merkitsee supistumista noin kolmanneksella.

Vuosi 2019 oli kasvun aikaa etenkin TTT-palveluiden viennille, mutta kuluneella vuosineljänneksellä ei sen eikä muidenkaan palveluerien vienti kasvanut suhteessa vuodentakaiseen lukuun ottamatta teknisten, kaupankäyntiin liittyvien ja muiden liike-elämän palveluiden vientiä. Tässäkin palveluerässä kasvu oli kuitenkin suuruudeltaan vain 45 miljoonaa euroa.

Palveluiden tuonti laski myös vuoden 2020 toisella neljänneksellä ja sitä selittää viennin tapaan matkailun ja kuljetuksen raju lasku. Eräiden palveluerien tuonti kuitenkin kasvoi verrattuna vuoden 2019 toiseen neljännekseen. Etenkin TTT-palveluiden tuonti kasvoi 101 miljoonan euron verran tai 10 prosenttia. Lisäksi henkisen omaisuuden käytöstä perityt maksut sekä rakentamisen ja tuotannollisten palveluiden tuonti kasvoivat hieman. Sen sijaan muiden liike-elämän palveluiden tuonti laski 175 miljoonaa euroa eli enemmän kuin mitä muut palveluerät yhteensä kasvoivat. Erityisesti tähän erään kuuluvan tutkimus- ja kehityspalveluiden tuonti väheni 133 miljoonan euron verran.

Vienti Eurooppaan vähentyi, mutta maanosa oli edelleen suurin markkina-alue

Eurooppaan kohdistuneen viennin arvo supistui 3,3 miljardia euroa edellisvuoden vastaavasta neljänneksestä. Koska kokonaisviennin arvo väheni 4,2 miljardia euroa, Euroopan viennin laskun suhde kaiken viennin laskuun oli jopa 79 prosenttia. Kuluneella neljänneksellä Eurooppaan vietiin yhteensä 12,9 miljardin euron verran tavaroita ja palveluita, kun edellisvuoden vastaava lukema oli 16,2 miljardia euroa.

Viennin lasku oli suurta etenkin Ruotsin ja Saksan suhteen. Vienti Ruotsiin laski vuodentakaiselta 3,0 miljardin euron tasolta 0,4 miljardia euroa ja vienti Saksaan 2,1 miljardin euron tasolta 0,5 miljardia euroa. Vienti muihinkin Euroopan maihin vähentyi. Sekä Iso-Britanniaan että Venäjään kohdistuneen viennin arvot olivat 1,1 miljardia euroa vuoden 2019 toisella neljänneksellä ja molempien maiden kohdalla myös viennin lasku oli samansuuruisia eli 0,3 miljardia euroa.

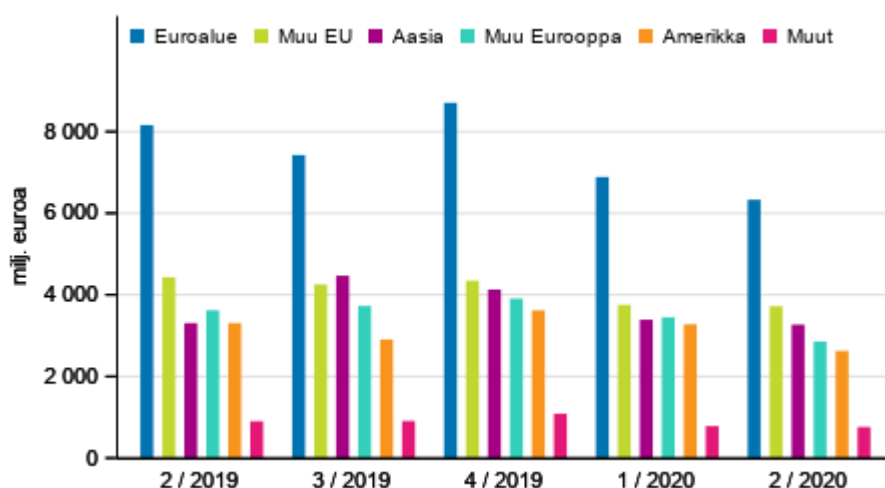
Palveluvienti Saksaan vähentyi 41 prosenttia eli suhteessa enemmän kuin tavaravienti, joka laski 16 prosenttia. Ylipäättänsä Eurooppaan kohdistunut palveluvienti laski suhteellisesti mitattuna 32 prosenttia vuodentakaiseen neljännekseen verrattuna eli tavaravientiä enemmän, jossa vastaava supistuminen oli 15 prosentin suuruinen. Tässäkin oli maakohtaisia eroja, sillä esimerkiksi Ruotsin ja Iso-Britannian suhteen palvelu- ja tavaraviennin suhteellinen vähentyminen oli samankaltaista.

Euroopan osuus Suomen viennistä oli 66 prosenttia eikä se olennaisesti vähentynyt edellisvuodesta. Vienti Amerikkaan laski 0,7 miljardin euron verran, minkä taustalla vaikuttaa Yhdysvaltoihin viennin supistuminen kolmanneksella vuodentakaisesta. Suurin osa tästä johtuu tavaraviennin laskusta. Yhdysvaltoihin vietiin tavaroita 1,7 miljardin euron verran vuoden 2019 toisella neljänneksellä, kun taas kuluneella neljänneksellä taso oli laskenut yhteen miljardiin euroon. Vienti Afrikkaan vuorostaan laski vähemmän eikä vienti Aasiaan muuttunut juurikaan 3,3 miljardin euron tasostaan.

Aasian maiden joukossa vienti Kiinaan kuitenkin kasvoi jopa 69 prosenttia vuodentakaisesta. Viennin taso vuoden 2020 toisella neljänneksellä, eli 1,1 miljardia euroa, ei toisaalta ollut suurempi kuin esimerkiksi loppuvuodesta 2019. Myös tuonti Kiinasta kasvoi 12 prosenttia ja oli kuluneella neljänneksellä arvoltaan 1,6 miljardia euroa. Kiinan kanssa käydyn ulkomaankaupan kasvu johtui nimenomaan tavarakaupasta, sillä palveluiden vienti ja tuonti laskivat hieman. Yleisesti ottaen Aasiassa, ja esimerkiksi Japanissa ja Etelä-Koreassa, palveluvienti vähentyi selvästi.

Viennin lailla myös tuonti vähentyi Euroopassa. Tuonnin vuodentakainen arvo oli 19,0 miljardia euroa, joka laski 14,6 miljardiin. Viennin muutoksista poiketen Venäjällä oli tuonnin vähentymisessä suurempi painoarvo. Tuonti Venäjältä laski jopa 52 prosenttia edellisvuoden neljänneksen 2,3 miljardin euron tasolta. Kuluneella neljänneksellä Venäjältä tuotiin 1,0 miljardin euron verran tavaroita ja 0,1 miljardin verran palveluita, kun vuodentakaiset luvut olivat vastaavasti 2,0 miljardia ja 0,2 miljardia.

Kuvio 3. Maksutaseen mukainen tavaroiden ja palveluiden vienti alueittain

Ulkomaankaupan tilastot

Tavaroiden ja palveluiden ulkomaankauppa -tilasto on osa [maksutasetta](#). Tilasto sisältää tavaroiden ja palveluiden erittelyt tarkemmalla tasolla. Maksutaseessa noudatettavat maksutasekäsikirjan (BPM6) ohjeet ja suositukset ovat yhdenmukaisia kansantalouden tilinpidon järjestelmän (EKT 2010) kanssa. Kansantalouden tilinpito julkaistaan [neljännes-](#) ja [vuositasolla](#). Rajat ylittävän tavarakaupan tiedot julkaisee [Tulli](#). Tullin julkaisema tavarakauppa toimii lähdeaineistona tavaroiden ja palveluiden ulkomaankauppa -tilastossa. Siihen tehdään määritelmistä johtuvia poistoja ja lisäyksiä maksutaseen mukaiseen tavarakauppaan pääsemiseksi.

Tullin tilastopalvelu, tilastot@tulli.fi, 029 552 335.

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Maksutaseen mukainen vienti, milj. euroa.....	6
Liitetaulukko 2. Maksutaseen mukainen tuonti, milj. euroa.....	6
Liitetaulukko 3. Maksutaseen mukainen ulkomaankauppa alueittain, milj. euroa.....	8
Tietojen tarkentuminen.....	9
Laatuseloste: Tavaroiden ja palveluiden ulkomaankauppa	10

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Maksutaseen mukainen vienti, milj. euroa

	2019			2020	
	2. vuosineljännes	3. vuosineljännes	4. vuosineljännes	1. vuosineljännes	2. vuosineljännes
1 Tavarat ja palvelut yhteensä	23 732	23 691	25 797	21 547	19 568
1.1 Maksutaseen mukainen tavarakauppa	15 810	15 513	17 236	14 849	13 838
1.1.1 Tullin mukainen tavarakauppa	16 590	15 454	16 535	14 404	12 926
1.1.2 Tehtaaton tuotanto, valmistuttaminen ja välityskauppa	-780	59	700	444	912
1.2 Palvelut yhteensä	7 922	8 178	8 561	6 698	5 730
1.2.1 Tuotannolliset palvelut	532	456	442	394	343
1.2.2 Kuljetus	1 145	1 288	1 122	797	466
1.2.3 Matkailu	698	1 018	769	704	89
1.2.4 Rakentaminen	55	60	74	61	53
1.2.5 Rahoitus- ja vakuutuspalvelut	112	96	111	91	107
1.2.6 Henkisen omaisuuden käytöstä perityt maksut, muualle luokittelemattomat	1 120	643	743	617	644
1.2.7 Televiestintä-, tietojenkäsittely- ja tietopalvelut	2 716	3 097	3 414	2 529	2 509
1.2.8 Muut liike-elämän palvelut	1 316	1 314	1 671	1 346	1 326
1.2.8.1 Tutkimus- ja kehityspalvelut	205	214	211	198	203
1.2.8.2 Asiantuntijoiden ja liikehallinnon konsulttipalvelut	390	374	509	343	358
1.2.8.3 Tekniset, kaupankäyntiin liittyvät ja muut liike-elämän palvelut	720	725	950	805	765
1.2.9 Muut palvelut	229	206	216	160	193

Liitetaulukko 2. Maksutaseen mukainen tuonti, milj. euroa

	2019			2020	
	2. vuosineljännes	3. vuosineljännes	4. vuosineljännes	1. vuosineljännes	2. vuosineljännes
1 Tavarat ja palvelut yhteensä	24 219	23 799	24 618	22 880	19 235
1.1 Maksutaseen mukainen tavarakauppa	16 044	15 753	15 579	14 898	12 844
1.1.1 Tullin mukainen tavarakauppa	16 864	16 454	16 309	15 801	13 239
1.1.2 Valmistuttaminen	-335	-248	-261	-415	75
1.1.3 CIF-FOB -muunnos	-1 021	-982	-979	-953	-793
1.1.4 Muut erot	537	528	509	465	323
1.2 Palvelut yhteensä	8 175	8 046	9 039	7 982	6 392
1.2.1 Tuotannolliset palvelut	396	376	558	445	408
1.2.2 Kuljetus	1 557	1 550	1 513	1 353	1 011
1.2.3 Matkailu	1 280	1 409	1 307	979	92
1.2.4 Rakentaminen	106	109	118	123	126
1.2.5 Rahoitus- ja vakuutuspalvelut	371	361	375	381	368
1.2.6 Henkisen omaisuuden käytöstä perityt maksut, muualle luokittelemattomat	201	196	278	231	218

	2019			2020	
	2. vuosineljännes	3. vuosineljännes	4. vuosineljännes	1. vuosineljännes	2. vuosineljännes
1.2.7 Televiestintä-, tietojenkäsittely- ja tietopalvelut	1 040	921	1 207	1 218	1 141
1.2.8 Muut liike-elämän palvelut	2 980	2 879	3 421	3 013	2 805
1.2.8.1 Tutkimus- ja kehityspalvelut	821	832	827	848	688
1.2.8.2 Asiantuntijoiden ja liikehallinnon konsulttipalvelut	750	710	920	744	697
1.2.8.3 Tekniset, kaupankäyntiin liittyvät ja muut liike-elämän palvelut	1 409	1 337	1 674	1 421	1 420
1.2.9 Muut palvelut	244	245	262	238	223

Liitetaulukko 3. Maksutaseen mukainen ulkomaankauppa alueittain, milj. euroa

		2019			2020	
		2. vuosineljännes	3. vuosineljännes	4. vuosineljännes	1. vuosineljännes	2. vuosineljännes
Tuonti	Yhteensä	24 219	23 799	24 618	22 880	19 235
	..Eurooppa	18 959	18 231	18 835	17 671	14 635
EU27 (2020)	14 588	13 850	14 568	13 751	11 880
Euroalue	9 580	8 924	9 363	8 986	7 585
Alankomaat	1 409	1 276	1 276	1 323	1 163
Saksa	2 893	2 795	2 983	2 781	2 386
Euroalueen ulkopuolinen EU27 (2020)	5 008	4 925	5 205	4 765	4 295
Ruotsi	2 880	2 867	3 069	2 843	2 499
EU:n ulkopuolinen Eurooppa	4 372	4 381	4 267	3 920	2 755
Britannia	957	962	1 023	1 025	798
Venäjä	2 250	2 244	2 194	1 788	1 084
	..Amerikka	1 871	1 805	1 921	1 699	1 452
Yhdysvallat (USA)	1 344	1 326	1 420	1 221	1 097
	..Afrikka	158	153	227	150	123
	..Aasia	3 142	3 523	3 543	3 211	2 968
Kiina	1 386	1 660	1 606	1 410	1 550
	..Muut ja tuntematon	89	87	92	147	57
Vienti	Yhteensä	23 732	23 691	25 797	21 547	19 568
	..Eurooppa	16 214	15 408	16 960	14 094	12 909
EU27 (2020)	12 593	11 680	13 052	10 643	10 053
Euroalue	8 160	7 425	8 705	6 888	6 331
Alankomaat	1 298	1 166	1 264	1 330	1 133
Saksa	2 145	1 957	2 076	1 821	1 611
Euroalueen ulkopuolinen EU27 (2020)	4 433	4 256	4 347	3 756	3 722
Ruotsi	3 034	2 912	3 010	2 633	2 643
EU:n ulkopuolinen Eurooppa	3 622	3 727	3 908	3 450	2 856
Britannia	1 117	1 116	1 229	1 035	781
Venäjä	1 092	1 141	1 189	1 005	777
	..Amerikka	3 308	2 905	3 618	3 279	2 627
Yhdysvallat (USA)	2 605	2 087	2 775	2 451	1 741
	..Afrikka	516	470	644	428	464
	..Aasia	3 307	4 469	4 130	3 391	3 271
Kiina	672	1 359	1 169	884	1 138
	..Muut ja tuntematon	386	439	445	356	298

Tietojen tarkentuminen

Maksutaseen mukaisten tavaroiden ja palveluiden tarkentuminen, milj. euroa

		1. julkistus	Edellinen julkistus (2020-06-22)	Uusin julkistus (2020-09-18)	Tarkentuminen
Tavaratuonti	2019Q2	16 128	15 966	16 044	-84
	2019Q3	15 462	15 638	15 753	291
	2019Q4	15 554	15 493	15 579	25
	2020Q1	14 402	14 402	14 898	496
Tavaravienti	2019Q2	16 372	15 774	15 810	-562
	2019Q3	15 399	15 589	15 513	114
	2019Q4	17 099	17 142	17 236	137
	2020Q1	14 303	14 303	14 849	546
Palvelutuonti	2019Q2	7 860	8 082	8 175	315
	2019Q3	7 630	7 917	8 046	416
	2019Q4	8 806	8 933	9 039	233
	2020Q1	7 808	7 808	7 982	173
Palveluvienti	2019Q2	7 196	7 920	7 922	726
	2019Q3	7 856	8 115	8 178	322
	2019Q4	8 392	8 516	8 561	169
	2020Q1	6 761	6 761	6 698	-63

Laatuseloste: Tavaroiden ja palveluiden ulkomaankauppa

1. Tilastotietojen relevanssi

1.1 Tietosisältö ja käyttötarkoitus

Tavaroiden ja palveluiden ulkomaankauppa -tilasto kuvaa Tavaroiden ja palveluiden vientiä ja tuontia karkealla tuote- ja aluejaottelulla neljännesvuositasolla. Tilasto kuvaa ulkomaankaupan kokonaisuutta ja muodostaa linkin IMTS-manuaalin (International Merchandise Trade Statistics, Tulli) ja BPM-manuaalin (Balance of Payments Manual, maksutase) mukaisen tavarakaupan välille. Palvelukaupan osalta noudatetaan Yhdistyneiden kansakuntien julkaiseman kansainvälisen palvelukaupan tilastoja koskevan MSITS 2010 -käsikirjan (Manual on Statistics of international trade in services 2010) suosituksia.

Tavaroiden ja palveluiden ulkomaankauppa sisältyy vaihtotaseeseen, joten tilasto muodostaa osan Suomen maksutasetta. Maksutasetilastointi perustuu Suomen lakisäätöihin velvoitteisiin tuottaa ja raportoida maksutasetilastoa Euroopan keskuspankille (EKP) (EKP:n suuntaviivat EKP/2011/23) ja Euroopan yhteisöjen tilastotoimistolle Eurostatille (Euroopan komission asetus N:o 555/2012) sekä Kansainväliselle valuuttarahastolle (IMF). Tilastotietoja käytetään myös kansantalouden tilinpidon ulkomaat -sektorin tietojen tuottamisessa.

Tavaroiden ja palveluiden ulkomaankauppa -tilasto on valtakunnallisesti kattava. Koska tiedot kysytään yritystasolla, tilastoa ei voi alueellistaa.

1.2 Keskeiset käsitteet ja luokitukset

Ulkomaankauppa on tapahtuma, jossa Suomessa sijaitseva ja ulkomailla sijaitseva taloudellinen toimija (esim. yritys) käyvät kauppaa. Tavaroiden ja palveluiden viennistä syntyy tuloa. Tavaroiden ja palveluiden tuonnista syntyy menoa. Tilasto kattaa kaikkien Suomen kansantalouteen kuuluvien toimijoiden väliset tavaroihin ja palveluihin liittyvät transaktiot ulkomaille sijoittuneen talousyksikön kanssa. Maksutaseessa tavara- tai palvelutransaktio perustuu taloudellisen omistajuuden muutokseen. Tilasto sisältää myös konsernien sisäisen tavara- ja palvelukaupan.

Tullin mukainen tavarakauppa mittaa Suomen rajat ylittävää tavarakauppaa. Se perustuu Euroopan yhteisön lainsäädäntöön, jossa on otettu mahdollisuuksien mukaan huomioon Yhdistyneiden kansakuntien tilastotoimiston kansainvälisen tavarakaupan tilastoja koskevat suositukset (IMTS-manuaali).

Maksutaseen mukainen tavarakauppa perustuu puolestaan omistajuuden vaihtumiseen. Maksutaseen mukaiset tavarakaupan tietojen pohjana käytetään Tullin mukaisen tavarakaupan tietoja, mutta siihen tehdään BPM6-manuaalin mukaisia käsitteellisiä muutoksia. Muutokset sisältävät tavaroiden kuljetukseen liittyvän CIF-FOB-vähennyksen, välityskaupan lisäyksen, valmistuttamiseen liittyvät lisäykset ja poistot sekä muut tavarakaupan lisäykset ja poistot, kuten alustoimitusten tuonnin, palautukset, salakuljetuksen ja yksityishenkilöiden käymän verkkokaupan.

Palveluiden erittelyt perustuvat MSITS 2010 -manuaalin EBOPS 2010 palveluluokitukseen.

Palvelut on luokiteltu seuraavasti ja joidenkin palveluerien nimet muuttuivat 22.9.2017 alkaen

- Tuotannolliset palvelut
- Vanha nimi: Muualla luokittelemattomat huolto- ja korjauspalvelut
Uusi nimi: Huolto- ja korjauspalvelut, muualla luokittelemattomat
- Kuljetus
- Matkailu
- Rakentaminen ja projektitoimitukset
- Vakuutus- ja eläkepalvelut
- Rahoituspalvelut
- Vanha nimi: Muualla luokittelemattomat rojalit ja lisenssimaksut
Uusi nimi: Henkisen omaisuuden käytöstä perityt maksut, muualla luokittelemattomat
- Vanha nimi: Televiestintä-, tietotekniikka- ja tietopalvelut
Uusi nimi: Televiestintä-, tietojenkäsittely- ja tietopalvelut
- Muut liike-elämän palvelut

- Henkilökohtaiset, kulttuuri- ja virkistyspalvelut
- Vanha nimi: Muualla luokittelemattomat julkishallinnon palvelut
Uusi nimi: Julkisyhteisöjen tuottamat tavarat ja tarjoamat palvelut, muualla luokittelemattomat

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Tavaroiden ja palveluiden ulkomaankauppa –tilaston laatimiseen käytetään suoraa tiedonkeruuta ja muista taloustilastoista johdettua tietoa. Tulli kerää tiedot Suomen rajan ylittävästä tavaroiden ulkomaankaupasta sekä julkaisee ulkomaankauppatilastot. Tilastokeskus kerää tai johtaa kansainvälisen palvelukaupan sekä ulkomailta ulkomaille tapahtuvan tavarakaupan tiedot.

2.1 Tavarat

Maksutaseen mukaisessa tilastoinnissa tavarantuonnin arvot muutetaan Tullin tilastoimista CIF-arvoisista maksutaseen FOB-arvoiksi, jolloin rahdin ja vakuutuksen osuus tavarantuonnista siirretään kuljetus- tai vakuutusmenoihin. Lisäksi tuontiin lisätään alustoimitukset, joihin kuuluvat muun muassa satamissa ja terminaaleissa hankitut tavarat ja polttoaineet. Maittain jaetuissa tavarakauppatiedoissa vienti on tilastoitu määräämään, tuonti EU-alueelta lähetysmaahan ja tuonti EU:n ulkopuolelta alkuperäämään mukaan.

Tulli kerää rajat ylittävän tavarakaupan tilastoinnissa tarvittavat tiedot. Tiedot Suomen kaupankäynnistä EU:n ulkopuolisten maiden kanssa saadaan tullausjärjestelmästä. EU:n sisäisestä kaupasta tuojat ja viejät ilmoittavat kuukausittain Intrastat-järjestelmän mukaiset tilastotiedot Tullille.

Tavarat kattavat irtaimen omaisuuden, jonka omistus siirtyy yhdessä maassa olevalta yksiköltä toisessa maassa olevalle yksikölle. Rajat ylittävä kauppatavara kirjataan maksutaseessa markkina-arvoon (FOB) ja siitä poistetaan rajat ylittävät tavarat joissa ei tapahtu omistajuuden muutosta.

Välityskauppa, ulkomailta ulkomailta valmistutettavaksi ostetut tavarat ja ulkomaille myyty tavara, joka on valmistettu ulkomailta kerätään palveluiden ulkomaankaupan ja ulkomaisten tavaravirtojen tiedustelussa, kuten myös alustoimitusten tuonti. Yksityishenkilöiden verkkokauppa ja salakuljetus johdetaan kansantalouden tilinpidossa.

2.2 Palvelut

Palvelut ovat sellaisen tuotannollisen toiminnan seurausta, joka muuttaa niitä kuluttavien yksiköiden olosuhteita tai edistää tuotteiden ja rahoitusvarojen vaihdantaa. Palvelut eivät yleensä ole erillisiä eriä, joihin voisi kohdistua omistusoikeuksia, ja yleensä palvelua ja palvelun tuottamista ei voi erottaa toisistaan.

2.2.1 Palveluiden ulkomaankaupan ja ulkomaisten tavaravirtojen tiedustelu

Palveluiden ulkomaankaupan ja ulkomaisten tavaravirtojen tiedustelussa tiedustellaan suomalaisten yritysten käymä palveluiden ulkomaankauppa. Tiedustelu kattaa tuotannolliset palvelut, muualla luokittelemattomat huolto- ja korjauspalvelut, kuljetuksen, rakentamisen ja projektitoimitukset, rahoituspalvelut (pl. FISIM), muualla luokittelemattomat henkisen omaisuuden käytöstä perityt maksut, televiestintä-, tietojenkäsittely- ja tietopalvelut, muut liike-elämän palvelut sekä henkilökohtaiset, kulttuuri- ja virkistyspalvelut.

Tiedustelun kehikko muodostetaan Tilastokeskuksen yritysrekisterin pohjalta. Tiedot kootaan neljännesvuosi- ja vuositiedonkeruulla suoraan yrityksiltä. Neljännesvuositiedusteluun valitaan noin 1 000 palveluiden ulkomaankaupan merkittäväntä yritystä, jotka edustavat tilastossa itseään. Vuositiedustelu kattaa noin 2 000 yritystä, jotka valitaan tiedusteluun satunnaisesti. Satunnaisotos on ositettu ulkomaalaisomisteisuuden, henkilöstömäärän ja toimialan perusteella. Otostiedot korotetaan kattamaan tiedustelun ulkopuolelle jäävät yritykset. Vastaamattomien itseään edustavien yritysten tiedot imputoidaan edellisen vuoden vastauksen tai henkilöstömäärän perusteella.

2.2.2 Matkailu

Matkailuerään tilastoidaan kaikki muut matkasta aiheutuvat menot kuin maiden väliset kuljetukset, jotka luetaan kuuluvaksi kuljetuserään. Matkailuerään kuuluviksi luetaan myös risteilyistä, kausi- ja rajatyöntekijöistä sekä ulkomaisesta opiskelusta ja sairauenhoidosta aiheutuneet menot. Menojen osalta tilasto perustuu suomalaisten matkailu -tilastoon ja tulojen osalta majoitustilastoon sekä menetelmälliseen arvioon.

2.2.3 Kuljetus

Kuljetuspalvelut kattavat meri-, ilma- ja muiden liikennemuotojen henkilö- ja rahtikuljetuksen sekä niitä palvelevan toiminnan, joka sisältää mm. alusten maksamat ahtaus-, satama-, väylä- ja luotsimenot. Lisäksi kuljetuspalvelut kattavat posti- ja kuriiripalvelut. Kuljetusrahtitulot ovat suomalaisten varustamojen, lentotai kuljetusyhtiöiden ulkomaisten tavaroiden kuljetuksista ansaitsemia tuloja. Vastaavat menot ovat ulkomaisille kuljettajille maksettuja kuljetusmenoja.

Huomattava kuljetustuloerä on ulkomaisilta matkailijoilta saatu kuljetustulo, joka jakautuu merikuljetustuloon ja lentokuljetustuloon. Vastaavat menot ovat suomalaisten ulkomaisille kuljetusyrityksille maksamia menoja.

Kuljetuspalveluiden tulot kerätään palveluiden ulkomaankaupan ja ulkomaisten tavaravirtojen tiedustelussa. Meri- ja lentoliikenteen rahtikuljetusmenot perustuvat Tullin mukaiseen tavarakauppaan tehtävään CIF-FOB -muunnokseen. Tieliikenteen rahtikuljetusmenot sekä posti- ja kuriiripalveluiden menot perustuvat palveluiden ulkomaankaupan ja ulkomaisten tavaravirtojen tiedusteluun. Muut kuljetusmenot johdetaan kansantalouden tilinpidossa.

2.2.4 Muut palvelut

Tiedot ulkomaisista vakuutustuloista ja -menoista saadaan Finanssivalvonnan toteuttamasta vuosikyselystä. Kyselyssä ovat mukana kaikki Suomessa vakuutuksia myyvät yritykset. Tavaravakuutusta koskevat tiedot perustuvat pääosin Tullin määrävuosittain toteuttaman tavarakaupan rahti- ja vakuutuskyselyn tuloksiin. Lisäksi suomalaisilta yrityksiltä tiedustellaan palvelukyselyn yhteydessä niiden ulkomailta hankkimia vakuutuspalveluja.

Muualla luokittelemattomien julkishallinnonpalveluiden tiedot johdetaan kansantalouden tilinpidossa, kuten myös rahoituspalveluihin kuuluva FISIM, yksityishenkilöiden käymä sähköinen verkkokauppa sekä harmaa talous.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Maksutasetilastojen laadun ylläpitämiseksi ja parantamiseksi on kiinnitetty suurta huomiota käytännön kyselykehikkojen määrittelyyn ja rekisterien tarkkuuteen. Tietojen oikeellisuutta ja tarkkuutta tarkastellaan säännöllisesti. Suomen tilastot ovat herkkiä juuri kehikko- ja mittausvirheiden suhteen, koska Suomessa on kansantalouden kokoon verrattuna erittäin suuria kansainvälisiä yrityksiä.

Vuosikyselyihin perustuvat tiedot arvioidaan tilastovuoden neljännesvuositilastoihin. Siten tietojen saanti täydentyy ajan mittaan, mikä saattaa johtaa huomattaviin korjauksiin tilastoissa. Tulli korjaa kuukausittaisia ulkomaankauppätietoja vähitellen tilastovuotta seuraavan vuoden kevääseen saakka.

Palveluiden ulkomaankaupan ja ulkomaisten tavaravirtojen tärkeimmät virhelähteet liittyvät vastauskatoon sekä yli- ja alipeittoon. Kyselytutkimuksen peitolla tarkoitetaan tutkimuskehikon oikeellisuutta suhteessa siihen yritysjoukkoon, joka kyselyllä halutaan tavoittaa. Tämän tiedustelun kohdalla lähinnä alipeitto on mahdollinen virhelähde, koska kaikkien vientiä ja tuontia harjoittavien yritysten määrittäminen on haastavaa.

Palveluiden määritelmät sekä tiedonantajien mahdollisuudet toimittaa niiden mukaista relevanttia tietoa ovat yksi oleellinen virhelähde. Palveluerien määritelmien suhteen tapahtuu väärinkäsityksiä, jolloin tiedustelun vastaukset jäävät puutteellisiksi tai kirjautuvat osin väärin eriin. Lisäksi tiedonantajien on joissakin tapauksissa hankala kerätä oikeat tiedot yrityksen tietojärjestelmistä, jolloin tieto on arvioitu yrityksessä.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Neljännesvuosittaiset tiedot julkaistaan samaan aikaan Maksutase ja ulkomainen varallisuusasema -tilaston kanssa eli noin 11 viikon viiveellä kunkin neljänneksen päättymisestä. Vuositiedot valmistuvat tilastovuotta seuraavan vuoden syksyyn mennessä, kun kaikki perustiedot on saatu. EKP:n ja Eurostatin korjausrytmin mukaan suurimmat korjaukset tehdään aina maaliskuun ja syyskuun lopussa. Tuolloin korjataan kaikki edellisen vuoden neljännesvuositiedot, jotta ne saadaan yhteneviksi korjattavien vuositasen lukujen kanssa.

Myös päättynyttä vuotta edeltävän vuoden tietoja korjataan. Luvut tulevat lopullisiksi yli kahden vuoden kuluttua tilastovuoden päättymisestä.

5. Tietojen saatavuus ja selkeys

Tavaroiden ja palveluiden ulkomaankauppatilaston tiedot sekä kuvaus ja muut metatiedot julkaistaan Tilastokeskuksen internetsivuilla: <http://stat.fi/til/tpulk>.

Lisätietoja tilastosta antavat Yhteystiedot -sivulla mainitut henkilöt. <http://www.stat.fi/til/tpulk/yht.html>

6. Tietojen vertailukelpoisuus

Tilastoa laaditaan kansainvälisten tilastostandardien ja IMF:n maksutasekäsikirjan (6. painos vuodelta 2009) mukaisesti, mikä takaa tilaston vertailukelpoisuuden. Lisäksi käytetään Yhdistyneiden kansakuntien julkaiseman kansainvälisen palvelukaupan tilastoja koskevan käsikirjan (Manual on Statistics of international trade in services 2010) suosituksia, jotka ovat linjassa maksutasekäsikirjan kanssa. Uuden tilaston julkaisu alkoi kesällä 2016.

7. Selkeys ja yhtenäisyys

Tavaroiden ja palveluiden ulkomaankauppa -tilasto on osaksi johdettu muista tilastoista. Tullin julkaisemien ulkomaankauppa- ja Tilastokeskuksen julkaiseman tavaroiden ja palveluiden ulkomaankauppa -tilaston välillä on eroja. Tulli julkaisee rajat ylittävän tavara- ja palvelukaupan, kun taas tavaroiden ja palveluiden ulkomaankauppa -tilastossa ulkomaankauppa perustuu omistajuuden vaihdokseen. Tavaroiden ja palveluiden ulkomaankauppa kattaa kaikki sektorit ja palvelut.

Lisätietoja

Kasper Lavikainen 029 551 3674

Risto Sippola 029 551 3383

Vastaava osastopäällikkö:

Mari Ylä-Jarkko

www.tilastokeskus.fi

Lähde: Tavaroiden ja palveluiden ulkomaankauppa 2018, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute